

РІШЕННЯ
наукової ради Сумського державного університету
від 29 жовтня 2020 р. з питання
«Про врахування основних засад екологічної
політики університету в науковій діяльності»

Розглянувши питання «Про врахування основних засад екологічної політики університету в науковій діяльності», наукова рада зазначає, що Сумський державний університет активно провадить діяльність у напрямі своєї розбудови в контексті досягнення цілей сталого розвитку, визначених ООН на період до 2030 року. Невід’ємною складовою такого підходу є екологізація діяльності університету за всіма напрямками, зокрема мінімізація негативних впливів на довкілля шляхом запровадження природоохоронних заходів на власних об’єктах, а також надання експертної та технічної допомоги у цій сфері іншим суб’єктам господарювання та органам державної влади і місцевого самоврядування. Крім того, університет усвідомлює потенційні можливості власного впливу, спрямованого на мінімізацію негативних впливів на довкілля та поліпшення його стану з урахуванням максимально повного «життєвого циклу продукції та послуг» у широкому розумінні зазначеного підходу.

Екологічна політика університету, що схвалена Вченою радою (протокол №5 від 12.12.2019 р.), закріпила зобов’язання щодо врахування екологічних аспектів у науковій діяльності СумДУ, серед них:

- розвивати існуючі та започаткувати нові напрями наукових досліджень і розробок екологічної спрямованості, зокрема, які мають міждисциплінарний характер та орієнтовані на потреби суспільства;
- не допускати проведення досліджень і розробок, процеси виконання яких, або використання результатів яких, можуть призвести до негативних екологічних наслідків;
- співпрацювати з органами державної влади та місцевого самоврядування щодо надання консультаційних і наукових послуг, виконання науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, розробки програм тощо у сфері екології, охорони навколишнього середовища та сталого природокористування.

Наукова рада зазначає, що в університеті до цього часу набули розвитку ряд наукових напрямів, передусім у ННІ ФЕМ ім. О. Балацького та на факультеті ТеСЕТ. Регулярно проводяться наукові дослідження і розробки за тематичними спрямуваннями, які пов’язані з економікою природокористування, технологіями захисту навколишнього середовища, прикладними екологічними дослідженнями тощо. У рамках цих напрямів постійно виконуються держбюджетні НДР та господарчі договори. У 2018–2020 роках в університеті виконувалось 12 НДР, які фінансувались за рахунок загального фонду державного бюджету МОН України, сумарним обсягом фінансування майже 10 млн. грн. Обсяги фінансування за

роками становлять: 2018 р. – 2,253 млн. грн.; 2019 р. – 3,512 млн. грн.; 10 місяців 2020 р. – 4,073 млн. грн.

В університеті функціонує також і ряд профільних наукових структурних підрозділів, серед яких: Центр прикладних екологічних досліджень, НДІ МінДіП, Регіональний центр екологічного, хіміко-токсикологічного моніторингу та біомедичних досліджень «Екомедхім», НДІ енергоефективних технологій, ННЦ «Екології та нових технологій» та інші. Їх діяльність повністю або частково спрямована на дослідження, розробку, впровадження і реалізацію технологій, методик, проєктів у сфері екології, охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних та енергетичних ресурсів; розробку науково-технічної і проєктної документації; виконання науково-технічних робіт з розробки цільових природоохоронних програм і заходів на регіональному і місцевому рівнях; надання платних науково-технічних послуг відповідно до законодавства тощо.

Центр прикладних екологічних досліджень на регулярній основі здійснює надання наукових послуг органам державної влади та місцевого самоврядування, суб'єктам господарської діяльності. Обсяг надходжень коштів за виконання центром замовлень у 2018–2020 роках склав 2,4 млн. грн., зокрема в 2020 році – 0,625 млн. грн.

У цілому в 2018–2020 роках в університеті виконувалось 486 господарчих договорів, тематика яких пов'язана з екологічними проблемами, сумарним обсягом фінансування майже 6,5 млн. грн. Обсяги фінансування за роками становить: 2018 р. – 2,164 млн. грн.; 2019 р. – 2,165 млн. грн.; 10 місяців 2020 р. – 2,121 млн. грн.

Водночас, за наявним науковим потенціалом, СумДУ повинен активізувати започаткування нових і розвиток існуючих напрямів досліджень та розробок екологічного спрямування у всіх сферах діяльності сучасного суспільства. Крім цього, потрібно зазначити, що до цього часу в університеті відсутня єдина система щодо врахування екологічних наслідків різних напрямів діяльності, зокрема і під час проведення наукових досліджень.

У зв'язку з вищезазначеним, **наукова рада рекомендує:**

1. Розробити проєкт Порядку врахування екологічних наслідків під час проведення наукових досліджень і розробок у СумДУ та впровадження їх результатів, яким, зокрема передбачити:

– не допущення порушення вимог екологічного законодавства;

- для наукових проєктів проведення попереднього аналізу потенційних позитивних і негативних екологічних наслідків використання отриманих результатів із заповненням опитувального листа за затвердженою формою;
- включення до звітів про результати наукових досліджень і розробок попереджень про можливі негативні екологічні наслідки, що можуть виникати під час їх використання;
- розроблення заходів щодо запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків використання результатів наукових досліджень і розробок;
- урахування впливів на довкілля на всіх етапах життєвого циклу розробок (виготовлення, експлуатації, поводження після завершення експлуатації);
- надання переваги тим рішенням серед альтернативних, що будуть мати менший негативний вплив на довкілля.

*Відповідальні: проректор з наукової роботи Черноус А. М.,
керівник наукового центру прикладних екологічних досліджень Лазненко Д. О.*

Термін виконання: до 1 березня 2021 року.

2. На системній основі розвивати існуючі та започаткувати нові наукові напрями досліджень і розробок екологічної спрямованості зокрема тих, які є проривними з огляду на світові тенденції розвитку науки і технологій та мають міждисциплінарний характер. Розвивати міжнародне наукове співробітництво за науковими напрямами екологічного спрямування.

*Відповідальні: проректор з наукової роботи Черноус А. М.,
начальник НДЧ Курбатов Д. І.,
декан факультету ТеСЕТ Гусак О. Г.,
зав. кафедри екології та природоохоронних технологій Пляцук Л. Д.,
зав. кафедри загальної механіки та динаміки машин Загорулько А. В.,
зав. кафедри хімічної інженерії Складінський В. І.,
зав. кафедри технічної теплофізики Ванєєв С. М.,
зав. кафедри прикладної гідроаеромеханіки Ковальов І. О.,
директор НДІ МінДіП Вакал С. В.,
директор ННІ ФЕМ ім. О. Балацького Васильєва Т.А.,
зав. кафедри економіки та бізнес-адміністрування Карінцева О.І.,
зав. кафедри управління Швіндіна Г. О.,
зав. кафедри маркетингу Люльов О. В.,
директор ННІ БТ «УАБС» Д'яконова І. І.,
зав. кафедри міжнародних економічних відносин Петрушенко Ю. М.,
директор ННІ права Куліш А. М.,
зав. кафедри МСПЦПД Завгородня В. М.,
начальник УМС Кириченко К. І.*

Термін виконання: постійно.

3. Для участі у 2020 році у конкурсі проєктів НДР, які фінансуються за рахунок загального фонду державного бюджету МОН України, підготувати проєкти досліджень і розробок екологічної спрямованості, у тому числі які мають міждисциплінарний характер.

*Відповідальні: проректор з наукової роботи Черноус А. М.,
начальник НДЧ Курбатов Д. І., завідувач кафедри екології та природоохоронних технологій Пляцук Л. Д., директор ННІ ФЕМ ім. О. Балацького Васильєва Т. А.*

Термін виконання: у терміни, зазначені в оголошенні конкурсу.

4. Підготувати та надати ректору пропозиції щодо стимулювання розвитку міждисциплінарних досліджень та розробок екологічного спрямування, що мають практичну цінність та орієнтовані на потреби суспільства.

*Відповідальні: проректор з наукової роботи Черноус А. М.,
начальник НДЧ Курбатов Д. І.*

Термін виконання: до 1 березня 2021 року.

5. З метою підвищення розуміння науковими та науково-педагогічними працівниками екологічних наслідків використання результатів наукових досліджень і розробок започаткувати відповідні програми підвищення кваліфікації

*Відповідальні: директор Департаменту по роботі з персоналом Циганюк Д. Л.
завідувач кафедри екології та природоохоронних технологій Пляцук Л. Д.,
керівник наукового центру прикладних екологічних досліджень Лазненко Д. О.*

Термін виконання: до 1 березня 2021 року.

6. З метою подальшого розвитку співпраці з органами державної влади, місцевого самоврядування та грантової підтримки за напрямками екологічного спрямування:

6.1. Підготувати інформаційні матеріали про напрями прикладних досліджень, розробок, екологічної спрямованості, за якими університет може надавати послуги органам державної влади та місцевого самоврядування. Забезпечити доступність цих матеріалів шляхом розміщення їх на відповідних інформаційних ресурсах.

Відповідальні: начальник ЦНТЕІ Гудков С. М., начальник НДЧ Курбатов Д. І.

Термін виконання: до 1 березня 2021 року.

6.2. Створити реєстр співробітників СумДУ, які входять до складу робочих груп, комісій, координаційних рад, колегій тощо при органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Відповідальний: проректор з наукової роботи Черноус А. М.

Термін виконання: до 1 січня 2021 року.

6.3. Провести семінар із співробітниками СумДУ, які входять до складу робочих груп, комісій, координаційних рад, колегій тощо при органах державної влади та органах місцевого самоврядування на тему «Урахування питань екологічного спрямування на місцевому рівні. Можливості СумДУ».

*Відповідальні: проректор з наукової роботи Черноус А. М.,
керівник наукового центру прикладних екологічних досліджень Лазненко Д. О.*

Термін виконання: до 1 квітня 2021 року.

7. Розробити «дорожню карту» впровадження заходів із зниження споживання енергетичних ресурсів і матеріалів структурними підрозділами університету під час проведення досліджень, виконання прикладних розробок і надання платних послуг у сфері науково-технічної діяльності.

Відповідальні: керівник СГЕО Хацко К. О., директор НДІ енергоефективних технологій Сотник М. І., керівник наукового центру прикладних екологічних досліджень Лазненко Д. О., начальник НДЧ Курбатов Д. І.

Термін виконання: до 1 квітня 2021 року.

Голова наукової ради

Анатолій ЧОРНОУС

Секретар наукової ради

Ірина АБЛІСВА